

Sygn. akt. II K 681/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2018 r.

Sąd Rejonowy w Szczytnie w II Wydziale Karnym

w składzie:

Przewodniczący: SSR Ewelina Wolny

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Mierzejewska

Przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Szczytnie Doroty Krzyny

po rozpoznaniu na rozprawie dnia 14 lutego 2018 r.

sprawy **S. G.**

syna M. i H. z domu T., ur. (...) w S.

oskarżonego o to, że:

w okresie od 30 stycznia 2016 roku do 29 sierpnia 2017 roku w S., woj. (...), uchylał się od wykonania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego polegającego nałożeniu świadczeń alimentacyjnych w kwocie 550 zł miesięcznie na utrzymanie małoletniego syna A. G., określonego co do wysokości ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Szczytnie dnia 23 lipca 2013 roku, sygn. akt III RC 165/13, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowiła co najmniej równowartość trzech świadczeń okresowych, przy czym czynu tego dopuścił się będąc już uprzednio karany za umyślne przestępstwo podobne w ciągu 5 lat po odbyciu kary pozbawienia wolności powyżej 6 miesięcy,

tj. o czyn z art. 209 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

I. oskarżonego **S. G.** uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to z mocy art. 209 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk skazuje go na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

II. na podstawie art. 624 § 1 kpk zwalnia oskarżonego w całości od zapłaty kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

S. G. pozostawał w nieformalnym związku z J. O. (1), w dniu (...) urodził się ich wspólny syn A. G., uznany przez oskarżonego. W tym samym czasie relacje między stronami uległy pogorszeniu, oskarżony pozostając pod wpływem alkoholu zaczął znęcać się fizycznie i psychicznie nad konkubiną, za co został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 15 stycznia 2014r. w sprawie II K 522/13 na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, odbytą w okresie od 05 grudnia 2014r. do 02 sierpnia 2015r.

Po rozstaniu stron w marcu 2013r. J. O. (2) skierowała w imieniu małoletniego syna pozew przeciwko oskarżonemu o alimenty. W toku postępowania III RC 165/13 w dniu 23 lipca 2013r. strony zawarły ugodę, na mocy której S. G. zobowiązał się do płacenia tytułem alimentów na rzecz syna A. do rąk jego matki kwoty po 550 zł miesięcznie do dnia 10 każdego miesiąca od dnia 01 lipca 2013r.

Oskarżony pomimo zawartej ugody nie łożył na utrzymanie syna, postępowanie egzekucyjne wszczęte na wniosek J. O. (2) we wrześniu 2013r., prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Szczytnie za sygnaturą Kmp 53/13 zostało ostatecznie uznane za bezskuteczne w dniu 21 sierpnia 2017r., próby zajęcia jego wynagrodzenia za pracę zakończyły się niepowodzeniem. W tym czasie S. G. dokonał następujących wpłat tytułem alimentów: 80 zł w dniu 22 września 2013r., 100 zł w dniu 29 września 2013r., 50 zł w dniu 12 października 2013r. i 70 zł w dniu 19 października 2013r. Kilka razy kupił ponadto synowi słodycze.

Oskarżony podejmował w powyższym okresie prace w sektorze budowlanym, w formie dorywczej, osiągał dochody w średniej kwocie 2000 – 2500 zł, przeznaczanej na własne utrzymanie. Koszty związane z zaspokojeniem potrzeb życiowych małoletniego A. G. pokrywała jego matka, wychowująca nadto syna z poprzedniego związku, utrzymująca się z zatrudnienia na ¼ etatu z wynagrodzeniem w kwocie 480 zł, pobierająca świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwotach po 500 zł na każde z dzieci, zasiłek rodzinny w łącznej kwocie 438 zł na obu synów, w okresie od 01 kwietnia 2016r. do 30 września 2017r. także świadczenie wychowawcze w kwocie 1000 zł, korzystała również okresowo z zasiłków celowych na zakupów żywności.

(dowód: wyjaśnienia oskarżonego S. G. na k. , zeznania J. O. (2) na k. 33v – 34 i k. 113v – 114, decyzja o uznaniu uchylania się oskarżonego od świadczeń alimentacyjnych na k. 3 – 3v, informacja o stanie egzekucji alimentów na k. 5, kserokopia dokumentacji postępowania administracyjnego na k. 6 – 18, kserokopia ugody na k. 19 – 19v, zaświadczenia dotyczące świadczeń socjalnych pobieranych przez J. O. (2) na k. 35 – 36, kserokopia akt Kmp 53/13 na k. 47 – 62, dokumentacja dotycząca zatrudnienia oskarżonego na k. 81 – 82, odpisy wyroków na k. 65 – 67v).

S. G. początkowo przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu (vide wyjaśnienia oskarżonego na k. 77), następnie zakwestionował zasadność stawianego mu zarzutu, podając, że ma wątpliwości co do swojego ojcostwa, datujące się od 2013r. – 2014r., wynikające z własnych podejrzeń oraz z sugestii matki dziecka, uznał, że do czasu ich rozstrzygnięcia nie powinien być zobowiązany do płacenia alimentów. Wskazał, że nie posiadał wcześniej wiedzy na temat możliwości wystąpienia o uchylenie lub obniżenie alimentów, a także podważenia uprzedniego aktu uznania syna, a także obawiał się gróźb ze strony J. O. (2), zabraniającej mu zwracać się o jakąkolwiek pomoc, domagać się wykonania badań DNA, dodając, że obecnie stan tej obawy ustał. Nadmienił, iż początkowo przekazywał matce dziecka pieniądze na jego utrzymanie, lecz nie są to kwoty udokumentowane, zaprzestał po pogorszeniu stosunków z byłą konkubiną. Podał także, że pracował na budowie w W. i zarabiał do 2500 zł miesięcznie, lecz musiał pokrywać koszty wynajmu stacji i własnego utrzymania. (vide wyjaśnienia oskarżonego na k. 113 – 113v).

Sąd zważył, co następuje:

Przytoczone wyjaśnienia S. G., poza pierwotnym przyznaniem się do winy, zasługują w ocenie Sądu na podzielenie jedynie w zakresie potwierdzającym fakt niewywiązywania się przez wymienionego z wynikającego z zawartej w toku postępowania III RC 165/13 ugody alimentacyjnej obowiązkułożenia na utrzymanie syna A. G. kwot po 550 zł miesięcznie, albowiem powyższe zaniechanie oskarżonego wynika z zarówno zeznań matki dziecka, J. O. (2) (vide k. 33v – 34 i k. 113v – 114), jak i dokumentacji postępowania zmierzającego do egzekucji alimentów (vide decyzja o uznaniu uchylania się oskarżonego od świadczeń alimentacyjnych na k. 3 – 3v, informacja o stanie egzekucji alimentów na k. 5, kserokopia dokumentacji postępowania administracyjnego na k. 6 – 18, kserokopia ugody na k. 19 – 19v, kserokopia akt Kmp 53/13 na k. 47 – 62, dokumentacja dotycząca zatrudnienia oskarżonego na k. 81 – 82). Nie sposób natomiast zaaprobować stanowiska oskarżonego, kwestionującego istnienie obowiązku alimentacyjnego w związku z jego wątpliwościami odnośnie własnego ojcostwa.

Pokreślenia bowiem wymaga, iż pozostający poza sporem akt uznania małoletniego pokrzywdzonego determinuje powstanie pomiędzy wymienionymi stosunku pokrewieństwa, stanowiącego podstawę istnienia obowiązku alimentacyjnego, zgodnie z art. 128 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, S. G. nie podjął żadnych działań zmierzających do ustalenia bezskuteczności uznania, przewidzianych w art. 78 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Dodać należy, iż pomimo deklarowania powzięcia wątpliwości odnośnie pochodzenia małoletniego A. już w 2013r. zawarł z jego matką ugodę, a następnie dokonał kilku wpłat na poczet alimentów, aczkolwiek w znacznie niższych

niż uzgodnione kwotach. (vide k. 49 – 50). Nie sposób także nie zauważyć, iż odmowę dalszych świadczeń sam oskarżony tłumaczył pogorszeniem relacji z byłą konkubiną, zarzucając jej nadto utrudnianie kontaktów z synem, którego ojcostwo jednocześnie podważał. (vide wyjaśnienia na k. 113v). Trudno ponadto uznać za przekonujące wyjaśnienia oskarżonego, tłumaczącego rezygnację z dochodzenia prawdy na temat własnego ojcostwa obawą przed bliżej niesprecyzowanymi groźbami ze strony J. O. (2), iż „będzie miał wówczas przechłapanie” (vide k. 113v), a także ustanie stanu powyższej obawy na krótko przed skierowaniem aktu oskarżenia, po pozbawieniu oskarżonego wolności w innej sprawie, albowiem cytowane twierdzenia pozostają w sprzeczności z zasadami logiki i doświadczenia życiowego przeciętnej dorosłej osoby, zwłaszcza w kontekście faktu, iż to S. G. stosował przemoc fizyczną i psychiczną wobec wymienionej, za co został prawomocnie skazany (vide odpis wyroku w sprawie II K 522/13 na k. 65 – 65v). W ocenie Sądu, prezentowana przez oskarżonego na etapie postępowania sądowego postawa, wyrażająca się w podważaniu biologicznego ojcostwa małoletniego pokrzywdzonego, może być potraktowana jedynie jako przyjęta przez S. G. linia obrony zmierzająca do uniknięcia odpowiedzialności za zarzucane mu przestępstwo, nie zasługująca na aprobatę.

Podsumowując powyższe rozważania, stwierdzić należy, iż popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu nie ulega żadnej wątpliwości. Będąc zobowiązanym zgodnie z zawartą w dniu 23 lipca 2013r. przez Sądem Rejonowym w Szczytnie w sprawie III RC 165/13 do uiszczania świadczeń alimentacyjnych na rzecz syna A. G. w kwotach po 550 zł miesięcznie, z premedytacją uchylał się do wywiązywania się z powyższego obowiązkułożenia na utrzymanie dziecka, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek opisanego zaniechania zaległości za okres pomiędzy 30 stycznia 2016r. a 29 sierpnia 2017r. przekraczała równowartość trzech świadczeń okresowych. Zachowanie oskarżonego wyczerpuje tym samym znamiona występku z art. 209 § 1 kk, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. poz. 952), z uwagi na datę końcową czynu stanowiącego przestępstwo trwałe. (vide Gardocki, Prawo, s. 285; Wąsek, Warylewski [w:] Wąsek, Zawłocki I, s. 1251; Górniok [w:] Górniok i in., t. 2, s. 231; Ratajczak, Przesłpstwa przeciwko rodzinie, opiece i młodzieży w systemie, s. 191–192; por. też postanowienie SN z 18.07.1996 r., I KZP 15/96, „Wokanda” 1996/11, s. 21)

Zgodnie z rozpowszechnionym w judykaturze i piśmiennictwie poglądem, wyrażonym między innymi w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 07 listopada 2017r. w sprawie II KK 211/17, „(...) uchylanie się od obowiązkułożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji - w ujęciu art. 209 § 1 k.k. - zachodzi wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. W pojęciu "uchyla się" zawarty jest zawsze negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do świadczenia - sprawca obowiązku tego nie wypełnia, gdyż go wypełnić nie chce lub lekceważy ten obowiązek. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególne nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). (...) Jeden z nich charakteryzuje postępowanie sprawcy od strony podmiotowej, a polega na szczególnym nastawieniu psychicznym wyrażającym się w nieustępliwości, chęci postawienia na swoim (obojętne, z jakich pobudek), podtrzymywaniu własnego stanowiska na przekór ewentualnym próbom jego zmiany (np. mimo wszczęcia egzekucji cywilnej, przeprowadzenia rozmów ostrzegawczych itp.). Przejawem takiego nastawienia psychicznego bywa porzucenie pracy lub jej zmiana na gorzej płatną. Drugi element, obiektywny, polega na trwaniu takiego stanu rzeczy przez pewien dłuższy czas (np. na wstrzymywaniu się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych co najmniej przez 3 miesiące lub płaceniu ich nieregularnie albo w kwotach znacznie niższych od należnych)". Przedmiotem ochrony są: rodzina i instytucja opieki; chodzi o zabezpieczenie materialnych podstaw egzystencji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy (Szewczyk [w:] Zoll II, s. 902; por. też postanowienie SN z 20.04.2001 r., V KKN 47/01, OSP 2002/3, poz. 43, z glosą Wąska, tamże). Wyrażany bywa też pogląd, że przedmiotem ochrony jest także prawo do alimentacji (Wąsek, Warylewski [w:] Wąsek, Zawłocki I, s. 1236; tak też Pusz, Uchylenie, s. 1450 i n.; Tobis, Głównie, s. 65).

Powyższego występku S. G. dopuścił się w warunkach recydywy specjalnej zwykłej określonej w art. 64 § 1 kk, przed upływem pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary za umyślne przestępstwo podobne, albowiem wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 15 stycznia 2014r. w sprawie II K 522/13 za xzynz art. 207 § 1 kk,

popelniony na szkodę matki małoletniego pokrzywdzonego, J. O. (2), wymierzono na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, oskarżony odbył ją w okresie od 05 grudnia 2014r. do 02 sierpnia 2015r. (vide odpis wyroku na k. 65 – 65v).

Oskarżony działał umyślnie, mając świadomość istnienia obowiązku alimentacyjnego wobec syna A. G., obecnie sześciolatniego, zdając sobie sprawę z wysokości świadczeń ustalonych w ramach zawartej z matką dziecka ugody i z premedytacją uchylającego się od łożenia na utrzymanie syna, na wskazuje chociażby podejmowanie zatrudnień dorywczych bądź na podstawie umów krótkookresowych, uniemożliwiających skuteczną egzekucję. Stopień jego winy uznać tym samym należy za znaczny.

Analogicznie potraktowano stopień społecznej szkodliwości przypisanego S. G. występku. Na niekorzyść wymienionego przemawia długotrwałe uchylanie się od płatności dobrowolnie ustalonych kwot, brak zainteresowania bieżącą sytuacją małoletniego, przenoszenie całkowitej odpowiedzialności za zaspokojenie potrzeb życiowych syna na jego matkę, a nade wszystko motywacja oskarżonego, uciekającego się do kwestionowania własnego ojcostwa w celu uniknięcia odpowiedzialności za przedmiotowy występki i konieczności dalszego łożenia na utrzymanie A. G., nie uznawanego za własne dziecko, gdy wiąże się to z konkretnymi konsekwencjami. Okoliczności te, w powiązaniu z wielokrotną uprzednią karalnością, w tym za przestępstwo przeciwko matce pokrzywdzonego (vide informacja z Krajowego Rejestru Karnego na k. 79 – 79v, odpisy wyroków na k. 65 – 67v), wskazują na rażąco lekceważący stosunek oskarżonego do obowiązujących norm prawnych i społecznych.

Po stronie oskarżonego trudno nadto dopatrzeć się istotnych okoliczności łagodzących.

Mając powyższe na uwadze, wymierzoną S. G. karę pozbawienia wolności uznać należy za adekwatną do stopnia jego winy i stopnia społecznej szkodliwości jego czynu. Utrzymana znacznie poniżej górnej granicy ustawowego zagrożenia, wynoszącej 1 rok, nie może być uznana za rażąco surową, poprzez swą realną dolegliwość zapewnia skuteczność oddziaływań indywidualnoprzewencyjnych, unaoczniając oskarżonemu naganność podobnych zachowań, kształtuje nadto społeczną świadomość prawną, przeciwdziałając poczuciu bezkarności sprawców przestępstwa tak rozpowszechnionego jak uchylanie od łożenia na utrzymanie dziecka.

Oskarżony jest obecnie pozbawiony wolności w innej sprawie, przed osadzeniem nie posiadał stałego źródła dochodu, co przemawiało za zwolnieniem go od ponoszenia kosztów sądowych, na podstawie art. 624 § 1 kpk.